Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

22. maj 2014*

»Appel — konkurrence — karteller — markedet for industrisække af plastik — sammenhængende og vedvarende overtrædelse«

I sag C-35/12 P,

angående appel i henhold til artikel 56 i statutten for Den Europæiske Unions Domstol, iværksat den 24. januar 2012,

Plásticos Españoles SA (ASPLA), Torrelavega (Spanien), ved abogados E. Garayar Gutiérrez, M. Troncoso Ferrer og E. Abril Fernández,

appellant,

den anden part i appelsagen:

Europa-Kommissionen ved F. Castilla Contreras og F. Castillo de la Torre, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt i første instans,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Borg Barthet, og dommerne E. Levits og M. Berger (refererende dommer),

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: fuldmægtig L. Carrasco Marco,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 15. januar 2014,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

* Processprog: spansk.

Dom

1 Med sit appelskrift har Plásticos Españoles SA (ASPLA) nedlagt påstand om ophævelse af den dom, der blev afsagt af Den Europæiske Unions Ret, ASPLA mod Kommissionen (T-76/06, EU:T:2011:672, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten frifandt Kommissionen for appellantens påstand om delvis annullation af Kommissionens beslutning K(2005) 4634 endelig af 30. november 2005 om en procedure i henhold til artikel [81 EF] (sag COMP/F/38 354 – Industrisække) (herefter »den omtvistede beslutning«) samt om annullation eller subsidiært nedsættelse af den bøde, som appellanten blev pålagt ved denne beslutning.

Sagens baggrund og den omtvistede beslutning

2 Appellanten er et aktieselskab i henhold til spansk ret, der siden 1982 har fremstillet og solgt en lang række plastprodukter, herunder industrisække. Det er et datterselskab af Armando Álvarez SA (herefter »Armando Álvarez«), et spansk selskab, som besad 98,6% af appellantens kapital i 2002.

3 I november 2001 underrettede British Polythene Industries plc Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber om, at der eksisterede et kartel inden for sektoren for industrisække (herefter »kartellet«).

4 Efter at have gennemført kontrolundersøgelser i løbet af juni 2002 indledte Kommissionen den administrative procedure den 29. april 2004 og vedtog en klagepunktsmeddelelse mod flere selskaber, herunder bl.a. appellanten og Armando Álvarez.

5 Den 30. november 2005 vedtog Kommissionen den omtvistede beslutning, hvis artikel 1, stk. 1, litra j), bestemmer, at appellanten og Armando Álvarez har overtrådt artikel 81 EF, da disse selskaber fra den 8. marts 1991 til den 26. juni 2002 har medvirket i en række aftaler og former for samordnet praksis inden for sektoren for industrisække af plastik i Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrig, Luxembourg og Nederlandene, som bestod i fastsættelse af priser og fælles prisberegningsmetoder, opdeling af markeder og fordeling af salgskvoter, tildeling af kunder, aftaler og ordrer, samordning af bud i forbindelse med visse udbud og udveksling af detaljerede oplysninger.

6 På dette grundlag pålagde Kommissionen i den omtvistede beslutnings artikel 2, stk. 1, litra h), appellanten og Armando Álvarez en bøde på 42 mio. EUR, for betalingen af hvilken disse to selskaber hæftede som solidarisk ansvarlige.

Den appellerede dom

7 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 24. februar 2006 anlagde appellanten sag til prøvelse af den omtvistede beslutning. Appellanten nedlagde under sagen i det væsentlige påstand om annullation af denne beslutning, i det omfang den vedrører selskabet, eller subsidiært nedsættelse af den bøde, som appellanten var blevet pålagt af Kommissionen.

8 Til støtte for søgsmålet fremsatte appellanten fem anbringender. De første tre anbringender vedrørte faktiske forhold om en urigtig vurdering af de faktiske omstændigheder, vedrørende for det første omfanget af appellantens adfærd, for det andet definitionen af produktmarkedet og det relevante geografiske marked samt for det tredje de markedsandele, som lå til grund for beregningen af bødernes størrelse. Det fjerde anbringende vedrørte en tilsidesættelse af artikel 81 EF og af retssikkerhedsprincippet, for så vidt som Kommissionen havde kvalificeret overtrædelsen som en sammenhængende og vedvarende overtrædelse. Det femte anbringende vedrørte en tilsidesættelse af de

bestemmelser, som finder anvendelse ved beregningen af bøder samt af lighedsprincippet og proportionalitetsprincippet i forbindelse med fastsættelsen af størrelsen af den bøde, som appellanten var blevet pålagt.

9 Retten frifandt Kommissionen i det hele.

Parternes påstande og retsforhandlingerne ved Domstolen

10 Appellanten har nedlagt følgende påstande:

— Den appellerede dom ophæves.

— Subsidiært nedsættes den bøde, som Kommissionen har pålagt appellanten, væsentligt.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

11 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Appellen forkastes.

— Appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger.

12 Ved beslutning truffet af formanden for Domstolens Sjette Afdeling den 15. maj 2013 blev behandlingen af nærværende appelsag suspenderet indtil afslutningen af behandlingen af de sager, der blev afgjort ved domme Gascogne Sack Deutschland mod Kommissionen (C-40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion mod Kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), og Groupe Gascogne mod Kommissionen (C-58/12 P, EU:C:2013:770). Sagen blev genoptaget efter afsigelsen af disse domme den 26. november 2013.

Appellen

Det første anbringende

Parternes argumenter

13 Appellanten har gjort gældende, at den appellerede dom er behæftet med fejl for så vidt angår den retlige vurdering af de faktiske omstændigheder og konsekvenserne heraf med hensyn til anvendelsen af begrebet en sammenhængende og vedvarende overtrædelse på selskabet.

14 For det første begik Retten i den appellerede doms præmis 30, 31 og 33 tre fejl med hensyn til appellantens deltagelse i overtrædelserne vedrørende sektoren for »åbne sække«. Retten støttede sig herved på rene formodninger, skønt de tilgængelige oplysninger – nemlig at apellanten ikke deltog i drøftelserne på regionalt niveau, hvor spørgsmål om disse sække blev drøftet – ikke blot rejser tvivl om selskabets deltagelse i kartellet, men også tyder på, at selskabet ikke deltog i kartellet.

15 Det er for det andet ligeledes med urette, at Retten fastslog, at appellanten deltog i overtrædelsen i sektoren for »bloksække«, selv om det fremgår af konstateringerne i den appellerede doms præmis 44-52, at de oplysninger, der blev redegjort for i disse præmisser, tager sigte på at få fastslået, at selskabet ikke deltog i drøftelserne om dette produkt, og at det derfor ikke var involveret i den konkurrencebegrænsende adfærd vedrørende produktet.

16 For det tredje kan de beviser, som Retten lagde til grund i den appellerede doms præmis 67-69, heller ikke godtgøre – selv når der tages hensyn til selskabets deltagelse i visse møder, hvor den ulovlige adfærd blev drøftet – at appellanten vidste eller burde vide, at denne ulovlige adfærd indgik i den i den omtvistede beslutning beskrevne overordnede hemmelige plan for kartellet.

17 Kommissionen har gjort gældende, at det første appelanbringende, for så vidt som det anfægter Rettens vurdering af beviserne, bør afvises.

Domstolens bemærkninger

18 Med henblik på at tage stilling til det fremsatte anbringende, for så vidt som det vedrører en fejl fra Rettens side med hensyn til den retlige kvalifikation af de for Retten fremlagte beviser, skal der erindres om rækkevidden af de i den omtvistede beslutning fremsatte klagepunkter vedrørende appellanten.

19 Således som Retten bemærkede i den appellerede doms præmis 57, vedrører den omtvistede beslutning et kartel med mange facetter, som har betydning for adskillige typer sække og flere områder. Ifølge beskrivelsen af kartellet i 444. betragtning til samme beslutning var kartellets struktur kendetegnet ved »en samlet gruppe […] og tilsyneladende forskellige regionale eller funktionelle undergrupper […]«, idet denne helhed udgjorde »en sammenhængende og koordineret konstruktion, hvilket bl.a. fremgår af en flerhed af elementer«. Som fremhævet af Retten har Kommissionen foreholdt de virksomheder, som var adressater for den omtvistede beslutning, ikke at have deltaget i alle kartellets aspekter, men at have »deltaget heri i forskelligt omfang«.

20 Med hensyn til omfanget af appellantens deltagelse i den i den omtvistede beslutning beskrevne ulovlige adfærd fastslog Retten, efter at have vurderet alle appellantens argumenter, i den appellerede doms præmis 63, at appellanten i det væsentlige gjorde indsigelse mod en kritik, som denne beslutning ikke indeholder, nemlig en deltagelse i samtlige kartellets supranationale, regionale og funktionelle aspekter. Retten konkluderede på dette grundlag, at de beviser, som den var blevet forelagt, ikke var egnede til at påvise, at graden af appellantens involvering var en anden end den, som Kommissionen tilskrev selskabet i den omtvistede beslutning, idet denne deltagelse underbygges af en række tilstrækkeligt præcise og samstemmende indicier.

21 Retten fandt med hensyn til tilslutningen til kartellet i den appellerede doms præmis 70, at det var med rette, at Kommissionen havde konkluderet, at appellanten på trods af den manglende deltagelse i undergrupperne var involveret i det samlede kartel. Retten begrundede denne vurdering ved bl.a. i den appellerede doms præmis 68 at fremhæve, at appellanten havde deltaget i kartellet på centralt plan, dvs. på et plan, hvorfra der blev givet incitamenter.

22 En sådan vurdering af beviserne er i modsætning til det af appellanten hævdede i overensstemmelse med fast retspraksis, hvorefter den omstændighed, at der foreligger retsstridig adfærd, kan udledes ved en slutning ud fra et vist antal sammenfaldende omstændigheder og indicier, der, når de betragtes samlet, og i mangel af en anden logisk forklaring kan udgøre beviset for en tilsidesættelse af konkurrencereglerne (domme Aalborg Portland m.fl. mod Kommissionen, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P og C-219/00 P, EU:C:2004:6, præmis 57, og Sumitomo Metal Industries og Nippon Steel mod Kommissionen, C-403/04 P og C-405/04 P, EU:C:2007:52, præmis 51).

23 For så vidt som appellanten søger at gøre gældende, at de af Retten undersøgte beviser er for tvetydige, upræcise eller uoverensstemmende til at udgøre tilstrækkelig støtte for de konklusioner, som Retten nåede frem til, skal det bemærkes, at Rettens bedømmelse af bevisværdien af de dokumenter i sagen, der fremlægges for den, ikke kan anfægtes for Domstolen, bortset fra tilfælde – som ikke er blevet

påberåbt i denne sag – hvor reglerne om bevisbyrde og bevisførelse ikke er overholdt, og hvor de nævnte dokumenter er gengivet urigtigt (dom FLSmidth mod Kommissionen, C-238/12 P, EU:C:2014:284, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

24 Det følger af det foregående, at det første anbringende, som appellanten har fremsat til støtte for sin appel, skal forkastes.

Det andet anbringende

Parternes argumenter

25 Appellanten har principalt gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved i den appellerede doms præmis 115 at afvise det argument – idet der var tale om et nyt anbringende – som blev fremført af selskabet under retsmødet, om, at Kommissionen havde anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at beregne appellantens markedsandel ikke på baggrund af selskabets egen afsætning, men ved også at tilskrive selskabet dets moderselskab, Armando Álvarez' afsætning.

26 Med hensyn til realiteten har appellanten gjort gældende, at idet der bør sondres mellem den virksomhed, som direkte deltager i overtrædelsen – i det foreliggende tilfælde datterselskabet – og den virksomhed, som pålægges ansvaret for sidstnævntes adfærd – dvs. moderselskabet – skal overtrædelsens grovhed udelukkende fastsættes under hensyntagen til datterselskabets omsætning, før moderselskabet, når først bøden er blevet beregnet, holdes solidarisk ansvarlig for betalingen af denne bøde. Denne metode blev i den omtvistede beslutning anvendt på de andre virksomheder, som deltog i kartellet, idet appellanten var den eneste, som blev pålagt en sanktion på denne måde, hvilket er udtryk for forskelsbehandling og ubegrundet.

27 Appellanten har subsidiært gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at undlade af egen drift at undersøge, om den omtvistede beslutning indeholdt en tilstrækkelig begrundelse med henblik på at forklare, hvorfor Kommissionen for appellantens vedkommende havde fraveget de gældende bestemmelser, retspraksis på området og den metode, som blev anvendt på de andre virksomheder, der var involveret i det samme kartel, med hensyn til bødens beregning. Medmindre der foreligger en objektiv begrundelse, som forklarer denne forskellige behandling, udgør sidstnævnte en tilsidesættelse af ligebehandlingsprincippet.

28 Det er Kommissionens opfattelse, at begge det andet appelanbringendes led er ubegrundede.

Domstolens bemærkninger

29 Med henblik på at tage stilling til det fremsatte anbringende skal der erindres om den argumentation, der af appellanten blev påberåbt for Retten.

30 Det fremgår af den for Retten indgivne stævning og den appellerede doms præmis 98-103, at appellanten i det væsentlige fremførte fem forskellige slags argumenter for at bestride fastsættelsen af det udgangsbeløb, som blev anvendt af Kommissionen med henblik på bødernes beregning. For det første gentog appellanten, at Kommissionen ikke kunne kvalificere den omhandlede adfærd som en sammenhængende og vedvarende overtrædelse. Appellanten gjorde for det andet gældende, at udgangsbeløbene ikke kunne beregnes på grundlag af markedsandelene. For det tredje kritiserede appellanten Kommissionen for at have tilsidesat princippet om individuelt ansvar ved at tage hele selskabets salg af industrisække i de lande, der var berørt af kartellet, i betragtning. For det fjerde gjorde appellanten gældende, at Kommissionen ikke kunne basere sig på salget i 1996 for at beregne

markedsandelene, da selskabets salg efterfølgende faldt betydeligt. Appellanten gjorde for det femte gældende, at den bøde på 42 mio. EUR, som selskabet blev pålagt, er åbenbart uforholdsmæssig, navnlig i forhold til de fordele, som det kunne have draget af overtrædelsen.

31 I denne henseende fremgår det af den appellerede doms præmis 104 og 115, at appellanten under retsmødet for Retten gjorde gældende, at Kommissionen havde anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at beregne appellantens markedsandel ikke på baggrund af selskabets egen afsætning, men ved også at tilskrive selskabet dets moderselskab, Armando Álvarez' afsætning. Som svar på et spørgsmål stillet af Retten præciserede appellanten, at dette argument skulle betragtes som en uddybning af de af selskabet fremsatte anbringender i forbindelse med den skriftlige forhandling for Retten.

32 Retten fastslog, at ingen af de anbringender, som appellanten havde fremsat i stævningen, vedrørte den påståede forkerte beregning af markedsandelen, som selskabet havde påberåbt sig under retsmødet. Retten udledte heraf, at dette argument skulle kvalificeres som et nyt anbringende, og afviste det i overensstemmelse med artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement.

33 For så vidt som appellanten under appelsagen har gjort gældende, at argumentet om den fejl, som blev begået ved fastlæggelsen af markedsandelen, støttede de af selskabet i første instans fremsatte anbringender med overskrifterne »Den af Kommissionen begåede fejl i forbindelse med vurderingen af de faktiske omstændigheder«, »Tilsidesættelse af artikel 15, stk. 2, i [Rådets] forordning nr. 17 [af 6.2.1962, første forordning om anvendelse af bestemmelserne i artikel [81 EF] og [82 EF] (EFT 1959-1962 s. 81)] og retningslinjerne for beregningen af bøder i henhold til artikel 15, stk. 2, i forordning nr. 17 og artikel 65, stk. 5, [KS] (EFT 1998 C 9, s. 3)« og »ligebehandlingsprincippet og proportionalitetsprincippet ved fastsættelsen af [bødens] størrelse«, skal det blot bemærkes, at den generelle karakter af en overskrift for et anbringende, som fremsættes i stævningen, ikke kan omfatte fremførelsen på et senere stadium i proceduren af specifikke argumenter, som ikke er tilstrækkeligt tæt knyttet til de i denne stævning fremførte argumenter.

34 I det foreliggende tilfælde fremgår det af en gennemgang af sagens akter, at appellanten i stævningen under de i den foregående præmis nævnte overskrifter fremførte flere specifikke argumenter vedrørende beregningen af den bøde, som selskabet var blevet pålagt af Kommissionen, uden imidlertid at bestride den omstændighed, at appellantens markedsandel var blevet beregnet ved at tilskrive den såvel appellantens som Armando Álvarez' afsætning. En hensyntagen til markedsandelen på baggrund af de faktiske økonomiske muligheder hos virksomheder, som overtræder EU-retten, for at påføre konkurrenterne alvorlig skade, er af afgørende betydning for metoden for bødens beregning, således at enhver anfægtelse fra appellantens side af denne metode skulle fremsættes specifikt for Retten allerede i stævningen (jf. i denne retning dom SGL Carbon mod Kommissionen, C-564/08 P, EU:C:2009:703, præmis 31).

35 Det var således med føje, at Retten i den appellerede doms præmis 116 afviste appellantens argument om, at Kommissionen havde begået en fejl ved fastlæggelsen af markedsandelen ved heri at medtage moderselskabets afsætning.

36 Det er under disse omstændigheder ufornødent, at Domstolen tager stilling til, om dette argument er begrundet.

37 For så vidt som appellanten subsidiært har gjort gældende, at Retten begik en retlig fejl ved at undlade af egen drift at undersøge, om den omtvistede beslutning indeholdt en tilstrækkelig begrundelse med henblik på at forklare, hvorfor Kommissionen havde fraveget de regler om beregning af bøder, som den havde anvendt på de andre virksomheder, der var involveret i det samme kartel, skal det bemærkes, at appellanten ikke for Retten gjorde gældende, at der mellem disse andre virksomheder og appellanten forelå en forskellig behandling med hensyn til fastlæggelsen af selskabets markedsandel med henblik på beregningen af bødens størrelse.

38 Da ingen påstande herom blev fremsat for Retten, kan den ikke kritiseres for at have undladt af egen drift at undersøge, om den omtvistede beslutning indeholdt en begrundelse, som kan berettige en angivelig forskellig behandling, eftersom Retten ikke skulle udøve sin prøvelsesret i denne forbindelse.

39 Da argumentet om en sådan forskellig behandling skal betragtes som et nyt anbringende, kan det ikke efterprøves under appelsagen. Inden for rammerne af en appelsag er Domstolens kompetence således i princippet begrænset til at tage stilling til den retlige afgørelse, der er blevet truffet vedrørende de anbringender, som er blevet behandlet i første instans (dom FLSmidth mod Kommissionen, EU:C:2014:284, præmis 42). Det følger heraf, at begge det andet appelanbringendes led skal forkastes.

40 Det følger af samtlige de ovenfor anførte betragtninger, at ingen af de to anbringender, som appellanten har gjort gældende til støtte for sin appel, kan tages til følge, og at appellen følgelig må forkastes i sin helhed.

Kommissionens påstand om ændring af begrundelsen

Kommissionens argumentation

41 Kommissionen har i svarskriftet nedlagt påstand om, at Domstolen ændrer begrundelsen i den appellerede doms præmis 47. Ved at basere sig på en erklæring fra en deltager i et møde i undergruppen »bloksække« for ikke at lægge appellantens deltagelse i det samme møde til grund, selv om selskabets navn fremgår af deltagerlisten til dette møde, foretog Retten efter Kommissionens opfattelse en forvanskning af de beviser, der var fremlagt for Retten.

Domstolens bemærkninger

42 I henhold til artikel 116, stk. 1, i Domstolens procesreglement i den affattelse, som var gældende på tidspunktet for den nævnte påstand, skal påstandene i svarskriftet gå ud på, at appellen helt eller delvis afvises eller forkastes, eller at Rettens afgørelse helt eller delvis ophæves, eller at der gives helt eller delvis medhold i de påstande, der er nedlagt i første instans. Procesreglementets artikel 113 opstiller samme krav til påstandene i et appelskrift (dom Edwin mod KHIM, C-263/09 P, EU:C:2011:452, præmis 83).

43 I den foreliggende sag er Kommissionens påstand ikke nedlagt med henblik på at opnå en, eventuelt blot delvis, ophævelse af den appellerede dom, men en ændring af den konstatering, som Retten har foretaget i forbindelse med dens behandling af det første anbringende, som appellanten har påberåbt sig ved Retten, hvilket anbringende i øvrigt blev forkastet.

44 En sådan påstand kan følgelig kun afvises.

Sagens omkostninger

45 I henhold til procesreglementets artikel 184, stk. 2, træffer Domstolen afgørelse om sagens omkostninger, såfremt appellen forkastes.

46 I henhold til procesreglementets artikel 138, stk. 1, der i medfør af samme reglements artikel 184, stk. 1, finder tilsvarende anvendelse i appelsager, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at appellanten tilpligtes at betale sagens omkostninger, og da appellanten har tabt sagen, bør det pålægges denne at bære sine egne omkostninger og betale Kommissionens omkostninger i forbindelse med appelsagen.

På grundlag af disse præmisser udtaler og bestemmer Domstolen (Sjette Afdeling):

1) Appellen forkastes.

2) Plásticos Españoles SA (ASPLA) betaler omkostningerne i forbindelse med denne appel.

Underskrifter